

JOHAN JANSZOOM (JANSSONIUS) VAN WAESBERGE.

TE AMSTERDAM.

Onder den tweevoudigen geslachtsnaam van Janssonius en van Waesberge, zien wij op het einde van de eerste helft der zeventiende eeuw te Amsterdam een achterkleinzoon van den Antwerpschen Boekdrukker en Boekverkooper Jan van Waesberghe optreden. Wij zien hem aldaar den alreede met roem bekenden boekhandel van Jan Jansz, Janson en ook Janssonius genaamd, met steeds toenemenden bloei voortzetten. De door hem ontwikkelde werkzaamheid vervult ons met achting voor den man, die door zijn noeste vlijt toonde, wat een met ijver en kennis voortgezette arbeid vermag.

Deze Johan van Waesberge, de grondlegger van den uitgebreiden boekhandel, door zijn geslacht tot in het midden der voorgaande eeuw te Amsterdam gedreven, was de oudste zoon van Jan van Waesberge, de jonghe toegenaamd, en van diens eerste echtgenoot, Maria van der Hoeven te Rotterdam.

Noch de dag van zijne geboorte te Rotterdam, noch die van zijn overlijden te Amsterdam wordt vermeld, alleen zijn huwelijk met Elisabeth Janssonius en zijne vestiging als boekdrukker en boekverkooper te Utrecht en te Amsterdam staat aangeteekend.

Door zijn huwelijk met Elisabeth, eene dochter van den bovengenoemden boekhandelaar Janssonius, was hij met dien en diens uitgebreid bedrijf in eene naauwe betrekking getreden, hetgeen dan ook in de toekomst voor hem en de zijnen een bron van welvaart werd.

Deze schoonvader van onzen van Waesberge, was, volgens het gevoelen van den Heer Frederik Muller, òf zelve de boekhandelaar Jan Jansz., ook Janssen en met latijnschen uitgang Jansonius geheeten, te Arnhem, die aldaar van 1604 of welligt vroeger tot tegen het einde der eerste helft dier eeuw drukte en die zich naar Amsterdam zou verplaatst hebben, òf, hetgeen ik voor veel waarschijnlijker houde, de zoon van dien. Deze zoon dan, die zich uit Arnhem naar Amsterdam verplaatste, aldaar veel reizen en andere werken uitgaf, schreef zich almede eerst Jan Jansz. en later Joh. Janssonius. De Heer P. A.

Tiele ontwikkelt dit gevoelen nader in de: „Mémoire Bibliographique sur les Journaux des Navigateurs Néerlandais. Amsterdam, Frederik Muller. 1867,” bladz. 44. Hij noemt daar nog een Jan Jansz., die van 1605—1630 te Rotterdam arbeide en in 1608 aldaar de Reijournalen van C. Matelief uitgaf. Om 1619 woonde er te Amsterdam „inde Warmoes-straet, inde Meyrminne”, een Boekverkooper Harmen Jansz. Tiele acht dezen zeer waarschijnlijk een zoon van Jan Jansz. te Arnhem en een broeder van Jan Jansz., die later den naam van Janssonius aannam, geweest te zijn.

Het vermoeden, dat Jan Jansz. te Arnhem (om 1622) met den lateren Joh. Janssonius te Amsterdam in verband staat en eigenlijk dezelfde persoon of een spruit van dien is, vindt zijne bevestiging in de daadzaak, dat ik onder den „Atlas Minor Gerardi Mercatoris à I. Hondio. etc.” gedrukt vind: „Amsterodami Excusum in aedibus Iudoci Hondii. Veneunt etiam apud Corneliū Nicolai. item apud Ioannem Ianssoniū Arnhemi.” Bovendien ziet men hetzelfde drukkersmerk op werken door Jan Janssen te Amsterdam en later op die door Johan Janssonius van Waesberge, mede aldaar uitgegeven.

Tot zekerheid zou deze familie-betrekking stijgen, indien wij wisten, dat dit drukkersmerk dan ook aan geen andere drukkers dan aan hen kan toegeschreven worden, en dat alzoo alle werken, waarop het voorkomt, op hunne drukkerij gedrukt zijn.

Het drukkersmerk dan, dat op beider namen voorkomt, is een zwevende Engel, in elke hand een bazuin houdende, waaruit damp opgaat. Op den grond is eene sfeer, waarvan ter linkerzijde een man met eene spade, ter regterzijde een man met een graad-stok staat. Tot zinspreuk heeft het Insigne de woorden VIVITUR INGENIO. Dit merk is mij in een grooten en in een kleinen vorm voorgekomen.

Op het groote merk, waarvan ik hier eene afbeelding mededeel, staan de beide bovengenoemde figuren in eene tegenovergestelde rigting. Men vindt het op het titelblad van „Den Nederlandtschen Heravld, ofte Tractaet van Wapenen, En Politycken Adel, Door Thomas de Rouck, 't Amsterdam, Jan Jansen, 1645, in folio.

Het kleine merk, hetwelk ik hierna in afdruk geven zal, komt vaak voor. Als door Jan Jansen te Amsterdam gebruikt, ziet men het op den Catal. Biblioth. publ. Daventr. 1832, N° 750.

Op het titelblad van: „Marci Zuerii Boxhornii Originum Gallicarum Liber etc. Amstelodami, Apud Joannem Janssonium 1654, in 4, ziet men het gebezigd. Zoo ook N° 226, 462, 465, 1360, van genoemden Deventerschen Catalogus.

Het komt mede voor op een werkje door Johannes Janssonius van Waesberge, met de Weduwe van Elizeus Weyerstraet in 1669, en op een ander alleen door hem in 1674, beiden te Amsterdam uitgegeven (1). Jan Janzen nu, of zooals wij hem later genoemd vinden Johannes Janssonius (Arnhemi) huwde te Amsterdam de dochter van den boven alreede genoemden bekenden boekhandelaar en kaarten-uitgever Jodocus Hondius. Johannes Janssonius liet geene zonen, maar drie dochters na.

De oudste der dochteren Maria trad in den echt met Joannes van Almelooveen, Predikant te Zegveld en Mijdrecht. Zij was de moeder van D' Theodorus Janssonius ab Almelooveen, den bekenden geleerde van dien naam. Caspar Burman noemt dan ook in zijn „Trajectum eruditum. Traj. ad Rhen. Apud Jur. à Paddenburg” 1738, p. 7 Maria Janssonius als de moeder van Theod. Janssonius ab Almelooveen. De Heer van Hulthem verkeerde alzoo in dwaling, wanneer hij in eene aantekening van de „Bibliotheca Hulthemiana Gand. 1836.” Vol. III, p. 28, veronderstelde, dat eene van Janssonius' dochters met den geleerden Theod. Janss. ab Almelooveen en eene andere met Gilles Jansson van Waesberge huwde. Deze beiden waren kleinzonen. Paquet heeft het in zijne „Mémoires” Tom. I, p. 24, ook juist, als hij Maria Jansson de moeder van Theodorus Janssonius ab Almelooveen noemt. Von Uffenbach in zijne „Merkwürdige Reisen, Frankfurt und Leipzig 1753,” 2ter Th., S. 397, zegt almede, dat Janssonius zijn avus maternus was.

De jongste der dochteren, Sara Janssonius, verbond zich aan Elizeus Weyerstraeten. De zekerheid van dit huwelijk verkrijgen wij uit het *Extract uyt de Ampliatie* van het *Privilegie* van 18 July 1667, te vinden voor „het Tooneel van China,” door Athan. Kircherus.

(1) Wat het drukkers-merk door Jan Janzen, Johannes Janssonius, te Arnhem gebezigd, aangaat, meen ik, onder meerdere voorbeelden, te mogen verwijzen naar het door hem uitgegeven werk: „Elberti Leonini Emendat. sive Observ. Libri Septem etc. Arnhemii Geltrorum, Ex offic. typogr. Joannis Janssonii A° 1610, in 4.” (Cat. Bibl. Daventr. N° 689). Tot Zin-spreuk heeft het de woorden: Constantiam. Mihi. Devs. Rebus. Malis. Des. Et. Bonis. Op het titelblad van het 2de Deel der: „Memorien Ofte Cort Verhael der Gedenck-weerdighste Gheschied. door Gvlielm. Bavdartivm. 't Zutphen. Ghedruckt by Andries Janssen 1625,” in fol. komt dit teeken mede voor. Hieruit spreekt de betrekking, die er tusschen deze beide drukkers zal bestaan hebben.

't Amsterdam By Johannes Janssonius van Waesberge, en de Wed. wijlen Elizeus Weyerstraet In 't jaar 1668 uitgegeven."

Onze Johan van Waesberge huwde, zoo wij boven reeds zeiden, Elisabeth Janssonius, die wij voor de tweede dochter van Joh. Janssonius begroeten. Onder de door of bij hem uitgegeven en gedrukte boekwerken van het jaar 1651 tot 1663, komt hij, met eene enkele uitzondering, alleen onder den naam van Johannes en J. van Waesberge, en van 1663 en zonder uitzondering van 1665 af met de bijvoeging van Jansson of Janssonius voor. Het blijkt niet, of hij terstond na zijn huwelijk met Elisabeth of eerst in lateren tijd haren geslachtsnaam bij den zijnen voegde. Men zou ook de vraag kunnen stellen, of hij zich niet ter onderscheiding van andere stamgenooten, naar zijnen Vader Johan Janszoon noemde. Later bleek mij ten duidelijkste, dat, nadat Joh. Janssonius, de bekende Boekhandelaar, daarbij groote kaartenhandelaar en concurrent van Bleau, in Amsterdam overleed, diens firma Janssonius van Waesberge werd. De toenaam Janssonius is dus zonder twijfel van den schoonvader ontleend. Mij kwam die het eerst voor op een werkje in 1657 uitgegeven.

Wanneer Joh. Janssonius overleed, is mij onbekend. De Heer Frederik Muller meende zijn overlijden omstreeks 1656 te kunnen bepalen. Ik vind hem echter later b. v. in 1658 bij „Rogge Bibl. Contra-Remonst. Amst. 1865" bl. 56, indien de opgaven aldaar, waaraan niet te twifelen valt, juist zijn. In 1664 zelfs vind ik hem nog met Johannes van Waesberge en Elisæus Weyerstraten tevens genoemd. Dit is dan trouwens ook de laatste maal, dat hij mij is voorgekomen.

Na het afsterven van den Vader zetten zijne beide Schoonzonen van Waesberge en Weyerstraet zijn handel voort; bij het overlijden van Weyerstraet deed van Waesberge dit evenzoo met diens Weduwe. Deze kort daarna almede gestorven zijnde, aanvaardde van Waesberge de voortzetting voor eigen rekening.

De boek- en kaartenhandel van Joh. Janssonius (1) was zoo belangrijk, dat zijne kinderen, blijkens een request, in H. S. in het gildeboek der Amsterdamsche boekhandelaren voorhanden en gerigt aan den Raad der stad, om vrijheid ten einde de boeken huns vaders bij publieke auctie te mogen verkoopen, — dit moest toen aangevraagd worden, — verklaren, dat binnen Amsterdam vijf, en buitenslands zeven huizen met zijne uitgaven vol lagen.

Dat de firma Janssonius van Waesberge niet alleen den Boek- maar aanvankelijk mede den kaartenhandel voortzette, spreekt uit de vele bij mij voorhanden kaarten, die het onderschrift dragen: „bij de Janssons van Waesberge." Dit blijkt ook uit het volgende werk: „Joan Janssonii atlas contractus, sive Atlantis majoris com-

(1) In 1652 komt een Johannes Janssonius de jongere voor, en wel onder eene 12^e uitgave van de „Belgicae sive inferiores germaniae descriptio van Lud. Guicciardin." Vroeger en ook Anno 1655 treffen wij eenen Jodocus Janssonius te Amsterdam aan, uitgevende in 12^e de „Albertus Magnus de Secretis Mulierum."

pendium: in quo totum universum velut in theatro quam exactiss. tabulis ante oculos ponitur, additisque regionum omnium description. illustratur. Amst., apud Joan Janssonii hæredes." 1666, 2 vol. fol. maj. De uitgevers waren Jan Janssonius van Waesberge en Elizeus Weyerstraet.

Johan Janssonius van Waesberge verwekte bij Elisabeth, zijn huisvrouw, zes kinderen, waarvan twee zonen Johan en Gillis genoemd, van wie wij, als den handel voortgezet hebbende, nader spreken zullen. Hij moet om 1681 gestorven zijn, dewijl wij op dat jaartal melding vinden gemaakt van zijne weduwe en van de firma De Erfgenamen van Joannes Janssonius van Waesberge.

In den laatsten tijd zijns levens schijnt Johannes van Waesberge zich met zijne zonen in den Boekhandel geassocieerd te hebben; ik vind althans de Firma van

Joannes van Waesberge en Sonen,
Boekverkoopers, op 't Water, Anno 1681.

De verschillende benamingen, onder welke deze Johannes zijnen Boekhandel dreef, komen voor in eene uitgave van „De Goddelicke Vierschare, dat is, ontdeckinge der Hemelsche Oordeelen, voorgesteld in seer heerlicke ende gedenckweerdige exempelen, door Abraham van de Corput."

Dit werk bestaat uit vier deelen en werd met vele fraaije portretten in verschillende jaren, van 1660—1681 (voor zoo ver mij bekend) uitgegeven.

Van de voor mij liggende uitgave, 4 deelen in 8°, voert elk deel eenen in koper met figuren gegraveerden en eenen afzonderlijken titel.

Het 1° deel heeft op het in koper gegraveerd titelblad het onderschrift; „Tot Utrecht, by Johan van Waesberge. Anno MDCLX." De opdracht aan Jacob de Witt, daar voorkomende, heeft Utrecht 30/20 Sept. 1659. Ik heb van dit deel zeker eene tweede uitgave: althans op het tweede titelblad leest men de bovengenoemde firma: „Tot Amsterdam, By Joannes van Waesberge en Sonen, Boekverkoopers op 't Water, Anno 1681." Met den Laurier als teeken.

Het 2° deel heeft insgelijks eenen in koper gegraveerden voortitel, en even als deze op den tweeden titel het onderschrift: „Tot Amsterdam, By Johan van Waesberge, Boeckverkooper woonende op 't Water, in de Laurier." Anno 1662 (1).

Het 3° deel heeft op den eersten gegraveerden titel: „Tot Amsterdam by Jan Janssen van Waesberge en Elizée Weyerstraet, 1666" en op den tweeden: „Tot Amsterdam, By Jan Jansz. van Waesbergen, en Elizée Weyerstraet. Anno 1665."

Het 4° deel eindelijk heeft op den gegraveerden voortitel: „Tot Amsterdam, By Joannes Janssonius van Waesberge, en weduwe van Elizée Weyerstraet, 1670," en op den gewonen titel: „Tot Amsterdam, By Joannes Janssonius van Waesberge, en weduwe van zal^e Elizée Weyerstraet, Boeck-verkoopers, Anno 1669."

(1) Van dit tweede deel zag ik eene uitgave van 1684 bij Abraham Wolfgang, met zyn Insigne en de spreuk: Quærendo.

Het geheel van deze uitgaven, die wij onder zoo vele verschillende firma-benamingen uitgegeven zien, munt door eene keurige uitvoering en een groot aantal portretten uit; het getuigt tevens van de vele zorgen, aan deze drukken besteed.

Achter het vierde deel der door mij aangegeven uitgave wordt gelezen: „Tot Dordrecht, gedrukt by Nicolaes de Vries, wonende in de Nieuwstraet by 't Latynsche school, 1669.”

De beide laatste deelen hebben hetzelfde figuur op het gedrukte titelblad; daarentegen treft men op de titelbladen der beide eerste deelen een Laurierstruik aan, dien wij vermeenen als het boekverkoopers-teeken van Johannes van Waesberge te Amsterdam te mogen aanmerken.

De Bibliotheek te Hamburg is in het bezit van een Verkoopings Catalogoog van gebonden en ongebonden boeken: „Officinæ Joannis Janssonii à Waesberge, P. M. 20 Martii 1684. Amst. ap. Guilielmus Goerée (in fossa vulgo 't Rockin, sub Signo Ciceronis), in 8°.” Deze Catalogus wordt insgelijks vermeld in den verkoop Cat. der Boeken van Joan de Wit, Zoon van den Raadp. „Dordraci 20 Oct. 1701, apud Theod. Goris & Joa. van Braam, Pars. II p. 172, N° 2783.”

Een gedeelte der boeken-voorraad van den overleden Joh. Janssonius van Waesberge werd geveild, terwijl later nog een Catalogus van zijne boeken, „qui publica auctione distraherentur ab Hæredibus Joannis Janssonii à Waesberge p. m. Bibliopolæ Amstelædamensis 19 martii 1691” uitgegeven werd. Deze Catalogus is verschenen „by J. J. à Waesberge en Joannes Wolters, Bibliopolæ op 't Water, in 8°.”

THEOGNIDIS, PHOCYCLIDIS, Pythagoræ, Solonis & aliorum Poemata Gnomica. Græcis ex adverso Latina interpretatio apposita multis in locis correctæ, etc. Opera Friderici Sylburgii, Amst. Ex officinâ Johannis à Waesberge. 1651, in 12, 168 pp.

Uit dezen, mij door den boekhandelaar J. L. C. Jacob opgegeven, titel blijkt op nieuw, hoe deze van Waesberge te Utrecht (zie bladz. 108) en te Amsterdam tevens bedrijvig was.

M. TULLII CICERONIS Epistolarum ad familiares Libri XVI ad optimas editiones collati. Amstelodami, apud Joannem Janssonium à Waesberge, 1657, in 12, 450 pp., et interpretatio.

L.

Dit boekje, met het Insigne van Joannis Janssonius, heeft in mijn exemplaar een gegraveerd frontispice, waaronder »Amstelodami. Apud Joannem Janssonium à Waesberge. Anno 1674."

COMMENT. PRACT. in Act. apost.... capita posteriora duodecim. Studio.... C. Stresonis... CVI concionibus... propositus... Amst. ap. J. Janssonium à Waesberge. 1659.

Rogge Bibl. Contra-Rem. 1865, bl. 88.

GEDRUCKTE ONNOSELHEIT, opgerecht; Of Weghneminghe van Notabele Lasteringhen ten Principale teghen de Professor Gisbertus Voetius, in eenighe Pasquillen gestroyt. Door D. Regelum Veronensem. Tot Amsterdam, By Johannes van Waesberge, Boekverkoper op 't Water in de Laurier. Anno MDCLX, in 4, 28 bl., goth. lett.

L.

Tiele B. P. N° 4885.

SEXTI JULII FRONTINI, quæ extant, Robertus Keuchenius, S. f. Ictus. Post Modium, Stewechium, Scriverium. Notis & Emendationibus illustravit. Amstelodami. Ex Officinâ Joannis à Waesberge, Anno M.DC.LXI, 8°, cum front. Dedicatio. Lectori S. De Frontino, 416 pp. Index Auctorum, rerum et verborum.

L.

Op den titel het Insigne van den Harderwijker drukker Paulus van den Houte.

TITI LIVII patavini Historiarum Libri Amstelodami. Apud Joannem Jans-

sonium MDCLXI. pet. in 8, 850 pp. et capita... hic sigillatim Annotata.

L.

Keurige druk, ofschoon op den titel alleen de naam van Joannes Janssonius vermeld wordt, toegeschreven aan de pers van Joannes Janssonius van Waesberge. De Heer J. L. L. Jacob noemde het een »Chef d'oeuvre de Typographie des presses de Joh. Janssonius à Waesberge de Amsterdam.

VORM, HOBBIUS VAN DER. Atriplex salsum vulgo dictum Soutenelle, essentiâ, viribus & operationibus suis primo descriptum. Amst. ap. J. à Waesberge 1661, in 12.

P. de la Ruë Gelett. Zeel. Midd. 1734, bl. 224.

MATTHIÆ NETHENI... Necessaria defensio Concordiæ Pastorum Ultrajectinorum, a se edita, et Conceptus reformandi Capitula Ultrajectina, a se scripti. Contra Epistolam & Reflexiones D. Samuelis Maresii... nuper editas. Præmissa est Epistola ad Lectorem... Subjuncta est ejusdem Autoris Instructio Historica de Canonicis tripartita, & collectanea Anglicana, de Primatu Regum Angliæ in Ecclesiasticis. Amstelodami Ex Officinâ Johannis à Waesberge. Anno 1661, 40 & 126 pp.

Meulman C. P. N° 3885.

MATTH. NETHENI instructio historica de canonicis tripartita, et collectanea anglicana, de primatu regum Angliæ ecclesiastico. Amst. ex off., Joh. à Waesberge. 1661.

Rogge Bibl. Contra-Rem. 1865, bl. 100.

Het jaar 1641 op den titel is een drukfout.

PAULI VOET, De Statutis eorumque Concursu. Liber Singularis. Amst., Ex offic. Johannis à Waesberge. Anno 1661, in 12, 381 pp., et Index.

L.

Met het Insigne van Joh. van Waesberge te Utrecht, (een met vrucht beladen boom en spreuk: et Flore et Fructu) op den titel.

MATTHÆUS, ANT., De Criminibus ad libb. XLVII et XLVIII, II comment. Ed. sec... auctior et emendatior. Amst. Jo. à Waesberge 1661, in 4.

C. B. Rheno-Tr.

PAUL. VOET, Jur. in acad. etc., Juris prudentia sacra, Institutâ juris Cæsarei cum Divino, consuetudinario, atque Canonico, in multis, collatione. Amstelodami, Ex officina Johannis Janssonii à Waesberge, anno 1662, in 12, 425 pp., cum Indice. L.

Tot Insigne, De Laurierstruik.

A. DE HEIDE, Nieuw licht der Apothekers, beneffens eenige Ontleed-, Genees- en Heelkundige waarnemingen, verzeld met een Vertoog over de onzekerheit der Piskykery en bedrieglykheit der Piskykeren; met pl. 1662. Amsterdam, J. van Waesbergen, in 8.

N. Arr.

DE GODDELICKE VIERSCHARE, Dat is, Ontdeckinge der Hemelsche oordeelen, (waarvan dit deel handelt over de Opkomst en Ondergang van den eersten Koningliken Franschen Stamme der Merovingen) Door Abraham van de Corput. Het tweede Deel. Amst., by Johan van Waesberge, Boeckverkooper, vvoonende op 't Water, in de Laurier, Anno 1662, kl. in 8. L.

Op den titel van dit 2e deel trof ik de volgende kleinere afbeelding van den Laurierstruik aan, waarvan door mij bladz. 125 de grootere medegedeeld werd.

VOETIUS, (GISB.), Politicæ ecclesiasticæ partes I—III. Amst., ex offic. Joannis à Waesberge, 1663—1676, III partes (IV vol.), in 4.

C. B. Rheno-Tr.

JOHANNIS NADANIJI Florus Hungaricus sive rerum Hungaricarum ab ipso exordio ad Ignatium Leopoldum deductarum compendium. Amstelodami, Joa. à Waesberge 1663, in 12.

Bibl. Antwerp. T. II, N° 7894.

ORIGINE, progrès et gestes mémorables, des illustres Seigneurs de Brederode, recueillis et mis en ordre par Paul Voet, Prof. en droit à l'académie d'Utrecht. etc., Traduits du Flamand en François par R. Pailot, après qu'ils ont esté augmentés par l'auteur. à Amst. Chez Jean van Waesberge 1663, in 4, 181 pp.

RUTG. HERMANNIDÆ ORTHONOMIA, sive doctrina de accentibus graecis. Amst. Jo. à Waesberg. 1644, in 8.

De »Catalogue de la Bibliothèque de feu M. Ch. Pieters Part. I. & II, Gand. 1864" geeft dit boekje als bij N° 864 bijgebonden aan.

Ik vermoed dat het jaartal 1664 wezen zal. De »Cat. Bibl. v. Hulthem" heeft N° 18674 een ander werk van hem, Amst. 1661.

BERN. SWALVE, Ventriculi Querelæ et opprobria. Amst., Joann. Janssonius à Waesberge, 1664, in 12.

Paquot Mém. Tom. II, p. 209.

JOHANNIS JONSTONI Thaumatographia Naturalis in X classes distincta, in quibus admiranda coeli, elementorum, meteororum, fossilium, plantarum, avium, quadripedum, exanguium, piscium, & hominis. Amstelodami, Joann. Janssonius à Waesberge, 1665, in 12.

De Bure Supplément à la Bibliogr. instructive, Paris 1796. Tom. I, p. 258.

ANNA MARIA SCHURMAN.

In 1666 of in het volgende jaar zal er bij Joh. Janssonius van Waesberge een werkje van Anna Maria van Schurman het licht gezien hebben. Dr. Friedr. Lorenz Hoffmann althans had de welwillendheid mij een schrijven van hem aan haar van 3 Oct. 1666 mede te deelen, ontleend uit een Folio Band, berustende in de Stads Bibliotheek te Hamburg en genommerd N° 28. Von Uffenbach had dezen band te Berlijn op eene Boekverkoop bij Joh. Friedr. Mayer in 1716 gekocht. In dezen band bevinden zich vele Album-bladen, verschillende brieven en bovendien drie

Fragmenten van brieven van onze Jonkvrouwe Schurman, die bijzonder fraai geschreven zijn (1).

BIBLIA Alexandrina Heptaglotta
Lutetiæ-Parisiorum, prostant apud
Joannem Janssonium à Waesberge,
1666, in fol.

Brunet Man. Tom. I, c. 852, teekent aan, dat men bovenvermelden titel geplaatst vindt voor eenige exemplaren der Biblia Polyglotta, hebraïce, chal. syr. lat. et arabice: cura et studio Guidonis Mich. Le Jay, Parisiis, typis Ant. Vitray, (et à la fin Vitre) 1628—45, 9 Tom. en 10 Vol. in-fol. max.

G. VOETH Politicæ Ecclesiasticæ. Amst.
Joan. Janssonius à Waesberge 1666,
III Vol., in 4.

BERN. SWALVE Pancreas Pancrene; sive
Pancreatis & succi ex eo profluentis
commentum succinctum. Amst., Joan.
Janssonius à Waesberge, 1667, in 12.

Paquot Mém. Tom. II, p. 209.

Alb. von Haller noemt in zijne "Bibliotheca anatomica," L. B. 1774, Tom. I, p. 524, twee latere uitgaven.

NATURÆ ET ARTIS instrumenta publica,
Alcali & Acidum, per Neochmum
et Palæphatum hinc inde ventilata,
& praxi Medicæ superstructæ præmissa;
adornante Bernhardo Swalve,
Med. Doctore etc. Amst., Joan.
Janssonius à Waesberge, 1667, in 12.

Id. Ibid.

JOAN FRED. HELVETHI Vitulus aureus,
quem mundus adorat & orat; in quo
tractatur de rarissimo Naturæ Miraculo
transmutandi metalla, neque
quomodo etc. Amst., Joh. Janssonius
à Waesberge, 1667, in 12.

Paquot Mém. T. III, 485.

KIRCHER (ATH.). Magneticum naturæ
regnum, sive disceptatio philologica
de triplici in natura rerum magnete
etc. Amst. Jansson à Waesberge.
Sans date pet., in 12.

Brunet Man. T. III, c. 667.

ARRIANI de expedit. Alexandri magni
historiar. libri VII; ejusdem Indica,
gr. et lat. Nic. Blancardus recensuit
et octo libros animadvers. adjecit.
Amstelod. 1668, 2 tom. en 1
Vol., 8.

Brunet Man. T. I., c. 497, dit: On joint cette édition à l'ancienne collection *Variorum*, quoiqu'elle soit moins ample que celle de 1757.

JOANNIS HOORNBEEK de conversione
Indorum et Gentilium libri II. Acces-
sit ejusdem vita ab amico edita (Ed.
D. Stuart) Amstelodami. Joh. Jans-
sonius à Waesberge etc, 1669 in 4.

Bibl. Antwerp. T. II, N° 6320.

POLYBII LYCORTÆ F. Megalopolitani
Historiarum Libri qui supersunt,
interprete Is. Casaubono. Græce et
Latine. Jacobus Gronovius recensuit,
ac Variorum Notas adjecit. Aeneas
vetustissimi Taciti, Commentarius
de toleranda obsidione, cum inter-
pretatione ac notis Is. Casauboni.
Amstelodami ex Officinâ Joh. Jans-
sonii à Waesberge et Joh. van Som-
meren 1670, 3 Tom. in 8.

Cette Edition est aussi fort estimée et une des plus rares de celles, qui composent la collection des *Variorum*, Voyez- en Fabricius et de Bure.

Crevenna C. R. Vol. V, p. 417.

APPIANI Alexandrini Romanæ Historiæ,
Græcæ et Latine. Alexander
Tollius utrumque textum, multis in
locis emendavit, correxit & Henrici
Stephani, Ac Doctorum quorundam
Virorum Selectas Annotationes ad-
jecit. Amstelodami, ex Officinâ Joh.
Janssonii à Waesberge, et Johannis
à Someren. 1670, 2 vol. in 8.

L.

Crevenna Tom. V. p. 419 zegt, "On fait cas de cette édition qui appartient à la collection des *variorum*." Brunet Manuel Tome I, c. 356, noemt het "une Edition fort incorrecte, mais qu'il fallait avoir autre fois dans la collection *variorum*."

JOAN. FRED. HELVETHI Diribitorium
Medicum de omnium morborum,
accidentiumque in- & externorum Defi-

(1) Zie Bijlage Q.

nitionibus ac curationibus ex saporibus etc. Amst., Joh. Janssonius à Waesberge 1670, in 12.

Paquot Mém. T. III, p. 485.

SCHOOF (H.) Informatorium of Verklaarboek over zijn Theatrum Grammaticale, 1671, Amsterdam, Waesberge, in 8.

N. Arr.

LE SECRETAIRE INCOGNU. Contenant des Lettres sur diverses sortes de matières, composées par le Sieur B. Pielat. Livre propre au profit et au divertissement de toute sorte d'esprit. „Scribendi recte Sapere est et principium et fons.” *Horatius*. A Amsterdam pour J. J. Waesberge, MDCLXXI, in 12, 7 bladen voorwerk, 456 blz., tekst en bladen, index en errata.

In denzelfden band, achteraan, vindt men gedrukt:

CINQUANTE EXEMPLES méthodiques pour disposer à discourir facilement des choses naturelles, politiques et morales soit en public soit en conversation, par le Sieur B. Pielat. A Amsterdam, J. J. Waesbergen, MDCLXXI, kl. in 12, 35 ongenummerde bladen.

L.

Dit werkje, gedrukt met de kleine Werner letter en door eene keurige uitvoering uitmuntende, werd door den Heer Jacob aan de pers van Blauc of Elsevier toegeschreven.

Q. CURTIUS (Libri X) cum Indice Philolog. et Notis Politicis Joh. Loccenii. Amst. Apud Joannem Janssonium à Waesberge A° 1671. Titre gravé. Ad Lectorem. De Q. Curtio Rufo testimonia, effigies Alex Magni et charta, Supplementum etc. en tout 335 pp. Index de 9 ff.

L.

Suivent avec une nouv. pag.

Johannis Loccenii Index Philologicus et Notæ Politicæ pp. 155, in 12.

L.

Q. CURTII RUFI Historiarum Libri. Amstelædami Apud Joannem Janssonium à Waesberge 1671 (?), in 12.

L.

Dit is dezelfde Uitgave als de voorgaande met een ander frontispice en zonder den achter het voorgaande exemplaar bijgevoegden Index & Note van Loccenii. Het laatste cijfer van het jaartal der uitgave is in mijn ex. weggesneden.

Q. CURTII RUFI Historiarum Libri. Amstelædami, Apud Joannem Janssonium à Waesberge 1671, in 12.

A. J. Vitranga.

Deze uitgave op nieuw doch compresser gedrukt heeft 281 pp. en den Index. Het Breviarium Libri is hier niet voorhanden, maar de inhoud der capita is boven elk caput gedrukt. De Jani Rutgerii Emendationes, achter de voorgaande uitgave te vinden, zijn hier achterwegen gelaten. De text overigens is aan die in de vorige editie gelijk.

OTTONIS DE GUERICKE, Experimenta Nova (ut vocantur) Magdeburgica de Vacuo Spatio, etc. Amstelodami, Apud Joannem Janssonium à Waesberge. Anno 1672, in folio. cum privilegio, Frontisp. et Effigie Otto de Guericke, 244 pp. et Index.

L.

VERHAEL VAN den laetsten Oproer inden Staet des Grooten Mogols. Te gelijk oock vervattende veelerley seldsaeme Voorvallen. Beschreven door de Heer F(ranc.) Bernier, Medicijn in de Faculteyt van Montpellier. En nu vertaeldt door Simon de Vries. 't Amsteldam, By Johannes Janssonius van Waesberge. 1672, in 12, met eenen in koper gegraveerden voortitel, 2 dln. en 2 vervolgdeelen, met platen en kaarten. 1^e D. 140 bl., 2^e D. 162 bl., 1^e Vervolg 200 bl., 2^e Verv. 151 bl.

L.

Op het titelblad het teeken met het devies *Non solus* der Elseviers uit Leiden. De werkjes van dezen schrijver zijn zeldzaam.

NAAUWKEURIGE BESCHRYVINGE van Malabar en Choromandel, Derzelver aengrenzende Ryken, En het machtige Eyland Ceylon, nevens enz. Door Philippus Baldæus, Dienaar des Godlyken woords, certyds op Ceylon en nu tot Geervliet. 't Amsterdam, by Johannes Janssonius van Waesberge en Van Someren. Anno

1672. Met Privilegie voor 15 jaren, in Folio, met in koper gesneden platen, en het portret van den schrijver, door Sydervelt. L.

Dit keurig uitgevoerd en met vele kosten voleindigd werk bevat drie afdeelingen, elk met eenen titel. De eerste bevat de beschrijving van Malabar en Choromandel en heeft 198 bladz., waarbij gevoegd is eene Malabaarsche Spraakkunst. De 2^e afd. bevat Ceylon en is groot 252 bladz. Voor deze beide afdeelingen is als Boekverkoopers- teeken geplaatst een landschap met akkerbouw en mierenarbeid, met het omschrift: „Non aestas est lata diu, componite nidos.“ De 3^e afd. handelt over de afgoderij der Oost-Indische Heidenen en heeft 188 bladz. Voor deze afdeeling staat als Boekverkoopers- teeken de Laurierstruik. Een algemeen register bevindt zich aan het einde van het werk. Druk, papier en correctie zijn uitmuntend.

ATH. KIRCHER. Principis Christiani archetypum politicum sive sapientia regnatricis; quam regiis instructam documentis ex antiquo numismate Honorati Joannis Symbolicis obvelatim integumentis Reipubl. literar. evolutam exponit Athan. Kircherus. Amst., Joh. Janssonius à Waesberge, 1672, in 4, cum fig. Dedic., 235 pp. L.

Achteraan staat gedrukt: „Amstelodami, Excudebat Joannes Janssonius à Waesberge, Anno 1672, cum privilegiis S. C. Majestatis et ordinum Holl. & West-Frisiae.“

C. Bibl. Dav. N° 1364.

SYLVIUS, F. De revolutionibus in Foed. Belg. Anno 1672. Amst. Waesb. 1673, in 12.

Cat. Bibl. H. W. Tydeman 1864, 1e D., N° 2595.

THEOLOGISCHE en Politycke Bedenckingen over den bedroefden toestand der Vereenighde Nederlanden. enz. Door S. H. V. D. Th. en Ph. Doctor, By Joannes van Waesberge, 1673, 131 bl., en 7 bladen ongepagineerd, in 12.

L.

Ibid N° 2605.

BEKKER, Nieuwe manier van vestingbou. Amst. Waesberge. 1673.

MERCATOR, G. Atlas etc. (sans texte). Amst., Joh. Janssonius à Waesberge. 1673, gr. in 4, (les cartes oblong).

Essai d'une Bibliographie Neerland-Russe. Amsterdam. Frederik Muller. 1 Octobre 1859 p. 124, N° 999. Is dit jaartal juist?

VINDICIAE Miraculorum, per quae divinae Religionis etc. veritas olim confirmata fuit, adversus Tractatum Theologico-Politicum. Auth. Jacobo Batalerio. Amstel. Jo. Jansz. à Waesberge 1673, in 12.

Cat. des livr. de la Bibl. Crevenna. Amst. 1789, 8°, I Vol. p. 248.

Rogge B. Remonstr. Geschr. Amst. 1863, bl. 149, geeft van dit werkje eene uitgave van 1674 aan.

DE GROENE LEEUW, Of het licht der Philosophen enz. Door Goossen van Vreeswijck, Berg-meester. Met vele noodige kopere Platen verciert. 't Amsterdam gedrukt voor den Auteur. Zijn mede te bekomen bij Johannes Janssonius van Waesberge 1674, in 8, met een Voortitel. Opdragt. Voorrede en een vers ter ere van den schrijver, door B. Pielat. Med. Doctor. 246 bladz. Blad-wijzer en uitlegging der characters. L.

De plaatjes zijn zeer goed uitgevoerd, op de wijze als wij die in de werken van J. Cats aantreffen.

VINDICIAE miraculorum, per quae divinae religionis et fidei christ. veritas olim confirmata fuit, adversus profanum auctorem. Tractatus theologico-politici. Auct. J. Batalerio. Amst. ap. Joann. Jansz. à Waesberge. 1674, in 12.

Rogge, Zie Anno 1673.

HYGINI Quae hodie extant, adcurante Joanne Scheffero Argentoratensi, Qui simul adjecit notas etc., Accedunt et Thomae Munckeri in Fabulas Hygini Annotationes. Hamburgi, Ex Officina Gothofredi Schultzen. Prostant & Amstelodami, Apud Joannem Janssonium à Waesberge, 1674, in 8, 338 pp., et Index locutionum rariorum apud Hyginum. L.

Dit werkje, in Hamburg gedrukt, getuigt voor de belangrijkheid van den Van Waesbergschen boekhandel om dien tijd in Amsterdam.

THOMAE MUNCKERI Notae ac Emendationes in Hygini Fabulas, Praemissa

est de Auctore hujus mythologiae Dissertatio. Hamburgi, Ex Officina Gothofredi Schultzen. Prostant & Amstelodami, apud Joannem Janssonium à Waesberge, 1674, in 8, Dissertatio et 68 pp. L.

REI AGRARIAE auctores, legesque variae: curâ Wilelmi Goesii, cujus accedunt Indices, antiquitates agrariae et notae: cum Nic. Rigaltii Notis et obs. nec non glossario et fig. Amstelredami, apud Joan. Janssonium à Waesberge, 1674, in 4.

Crevenna C. R. Vol. II, p. 129.

„Celle-ci est la meilleure édition de ce livre. Les Exemplaires n'en sont rares qu'en grand papier." Voyez Fabricius et De Bure l. c. Volume de la Jurisprudence No 1524, p. 301.

NICOL. PETTER, (Der künstliche Ringer). klare onderrichtinge der voortreffelijke worstel-konst. Amst. J. Janssonius van Waesberge. 1674, met 71 fig. van R. de Hooghe, in 4.

B. Hulthem, Vol. II, No 9912.

RECHERCHES ET OBSERVATIONS Naturelles De Monsieur Boccone, Gentilhomme Sicilien; Touchant le Corail, la pierre étoilée, les Pierres de figure de Coquilles, la Corne d'Ammon, l'Astroite Undulatus, les Dents de Poissons pétrifiées, le Bezoar minéral, & les plantes qu'on trouve dans la Sicile, avec quelques Réflexions sur la Végétation des Plantes. (Avec la Vignette: la Console aux Fruits). A Amsterdam, chez Jean Jansson à Waesberge, l'an 1674. kl. in 8, 3 bladen voorwerk, 328 bladz. text met 16 platen en een frontispice, gegraveerd door C. Decker. L.

Dit fraai uitgevoerd wetenschappelijk werkje (1), door den beroemden Italiaanschen Natuurkundige Boccone bijeengebragt, is hoogst merkwaardig om de belangrijke brieven aan Nederlandsche Natuurkundigen gericht, onder anderen aan N. Tulp, Franciscus de Vixq. Guill. Piso, J. Swammerdam enz. De schrijver schreef deze uit Amsterdam, in 1675 en 1674. Op den gedrukten titel vindt men hetzelfde vignet, dat voorkomt op

de Nostradamus, die in 1668 bij Jan Jansson van Waesbergen en de Wed. Weyerstraet het licht zag. Eene Nederduitsche vertaling met hetzelfde frontispice en dezelfde plaatjes verscheen te Amst. bij Steeve van Esvelt 1744, in 8.

ATHANASII KIRCHERI, (Fuldensis Buchonii, primum in Herbipolensi (Würzburg), tum in Avenionensi societatis Jesu gymnasio Orientalium linguarum et Matheseos, postea hujus in Romano collegio Professoris, Musei Kircheriani auctoris), Arca Noë cum tabulis et figuris aeneis. Amstelodami, apud Joannem Janssonium à Waesberge, 1675, in fol. Met het Insigne de Laurier-struik.

Brunet Manuel T. III, col. 666, laat den naam van Waesberge achterwegen, alleen dien van Jansson vermeldende. Brunet doet dit meer.

JACOBI CRUCI Suada Delphica Sive Orationes LXVIII Varii Argumenti. etc. Amstelodami, Apud Joannem Janssonium à Waesberge. 1675, in 12. Dedicatio, 580 pp. Accedit p. 581—591 VIRGO BATAVA sive Encomia Clarissimae doctissimaeque Annae Mariae Schurmans à Nobilissimo, Ampl. Viro Dn° Jacobo Catsio nuper edita, nunc verò carmine expressa à J. C. S. C. Q. D. R. L.

Dit fraai gedrukte werkje heeft een in koper door C. Decker gegraveerden voortitel. Op den titel ziet men als Drukkersmerk de fortuin met het randschrift: Spero fortunae regressum. De uitgave van 1665 heeft XLV Orationes.

JOANNIS SCHEFFERI Argentoratensis Lectionum Academicarum Liber. Quo continentur Animadversiones In Militiadem Nepotis, Epistolas Plinii etc. Accedit: Omnium à dicto Joanne Scheffero editorum, & quae brevi ab eodem sperari possunt, Index. (vignet). Hamburgi. Ex Officina Gothofredi Schultzen. Prostat & Amsterodami Apud Johannem Janssonium à Waesberge. 1675, pet. in 8. L.

DE GOUDE LEEUW, of den Azijn der Wijsen. Waerin ontallijke heerlijke konsten en nutte Verborgentheden

(1) Zie Bijlage R. 1°.

ontdekt worden: als, enz. Alles met eigen handen gewrocht, en met vele kopere Platen aen den dach gegeven, door Goossen van Vreeswijk, Berg-meester. t' Amsterdam gedrukt voor den Autheur. Zijn mede te bekomen bij Johannes Janssonius van Waesberge 1675. Met een in koper gegraveerden voortitel, waarop het jaartal 1676, kl. in 8. Voorrede 6 bladen, 246 bladz. Uitlegging der characters en bladwijzer. L.

De plaatjes zijn even fraai als die in den Groenen Leeuw. Van den GOUDE LEEUW was in 1671 te Amsterdam bij Pieter Arentz, kl. in 8, alreede eene uitgave verschenen. Van denzelfden schrijver heeft men nog:

DE ROODE LEEUW of het Sout der Philosophen; Waerin wonderlijke Bedenkingen enz. Door Goossen van Vreeswyk, Berg-meester. Allesins met noodige kopere platen verciert. t' Amsterdam Bij Pieter Arentz. Boeckverkooper, in de Beursstraet, in de drie Rapen, 1672, kl. in 8, met voortitel, opdragt, voorrede 4 bladen, 215 bladz. en bladwijzer. De plaatjes zijn evenals in de beide genoemde werkjes.

HET LICHT DER MANE of Glans der Sonne, waerin gehandelt wort van de verborgentheden der overnatuurlijke dingen. enz. Tot Rotterdam, gedrukt bij Barent van Santbergen, Boeckverkooper op de Beurs. Anno 1678, kl. in 8. Opdragt aan Sijn Majesteit Carolus Stuart. Lof-dicht. Uitlegging der Characters, 85 bladz. Sluit-rede en Register. Hierin geene plaatjes.

(VREESWIJK, G. VAN) Vervolg van 't Cabinet der Mineralen, of de Goude Son der Philosophen. t' Amsterdam gedrukt voor den Autheur. Zijn mede te bekomen by Joh. Janssonius van Waesberge. 1675, met frontispice en nette koperen plaatjes, kl. in 8. L.

BERN. SWALVE. Querelæ & opprobria Ventriculi renovatæ: sive Προσωποποιία ejusdem Naturalia sua sibi vindicantis, & abusus tam diæteticos quam pharmaceuticos perstringentis. Amst. Joan. Janssonius à Waesberge 1675, in 12.

Paquot Mém. Tom. II, p. 209.

C. SALLUSTIUS Crispus cum Veterum Historicorum Fragmentis. Editio Novissima. Amstelodami. Ex Officina Janssonio-Waesbergiana. 1675, in 12. L.

Deze titel staat op zijde in een net in koper gegraveerd plaatje. Bovenaan leest men:

MARTIAL:

*Hic erit, ut perhibent doctorum corda virorum,
Primus Romanus Crispus in historia.*

Deze uitgave is fraai van druk, overtreffende die bij J. Wetstein van 1747, mede in 12.

ATHANASII KIRCHERI è Societ. Jesu, Sphinx Mystagoga, Sive Diatribe Hieroglyphica, Qua Mumiac, ex Memphiticis Pyramidum adytis erutæ, & non ita pridem in Galliam transmissæ, juxta veterum Hieromystarum mentem..... exhibetur Interpretatio etc. Amstelodami, Ex Officina Janssonio-Waesbergiana. Anno 1676, in fol. cum fig. Dedic. 72 pp. et Index.

C. Bibl. Dav. N° 1360.

Zeer fraai van druk met het groot merk en de Zin-spreuk Vivitur ingenio van Jan Janssen op den titel.

JOAN. FRED. HELVETII Microscopium Physiognomiae medicum, id est, Tractatus de Physiognomia: cujus ope etc. Amst., Joh. Janssonius à Waesberge, 1676, in 12.

Paquot Mém. Tom. III, p. 485.

THOMAS WILLIS, Nieuwe Geneeskundige Verhandeling van de Fermentatië, uit het latyn vertaald, 1676, Amsterdam, J. van Waesbergen, in 8.

N. Arr.

MERCATOR, G. Atlas etc. (sans texte). Amst., Joh. Janssonius à Waesberge, 1676, gr. in 4 oblong, Avec titre, préface et registre en Hollandais. On y trouve 207 cartes.

Fred. Muller, Essai d'une Bibliographie Neerland-Russe. Amsterdam, Frederik Muller. 1° Octobre 1859, p. 124, N° 998.

THOMAS WILLIS, Over de algemeene Geneesmiddelen, 1677, Amsterdam, J. van Waesbergen, 8.

N. Arr.

LETTRES NOUVELLES et curieuses de Monsieur Barthélemi Pielat, Docteur en Médecine, sur des sujets de louanges, de recommandation, de remerciement, de consolation, d'amitié, d'amour, d'absence, etc. (avec la vignette de la console aux fruits, qui se trouve sur le Nostradamus de 1668). A Amsterdam, chez J. J. Waesberg (sic), 1677, kl. in 12, 6 bladz. voorw., 107 blz. text en tafel.

Deze fraaije editie, die evenwel onder moet doen voor »Le Secrétaire incognu, 1671,» op bladz. 127 vermeld, hield de Boekhandelaar Jacob voor hoogst zeldzaam; het sonnet à S. A. Monseigneur le Prince d'Orange (1) vereenigt met de dichtelijke waarde een echt vaderlandsch gevoel. Bovenstaande uitgave van 1677 was in zijn exemplaar vereenigd met »Le Secrétaire nouveau ou Lettres nouvelles et curieuses de Mons. B. Pielat, D. M. Cette dernière édition est augmentée d'une suite. A Amsterdam, chez Henry et Theodore Boom, marchands libraires, 1679, pet. in 12, de 4 ff. lim., y compris le beau titre gravé de J. Luiken; et 298 pages de texte.» Eene vroegere uitgave dan van 1679 kwam hem nooit voor. In het werkje van 1679, dat hij even als dat van 1677 aan de pers van Blaeu toeschreef, komt hetzelfde vers voor aan den Prins van Oranje. Ook treft men daarbij een lofvers aan op den grooten zeeheld Michiel de Ruyter (2).

C. C. SANDII Notae et animadv. in Vossium, de histor. Latinis. Amst. Waesberge, 1677, in 12.

DISSERTATIONES de admirandis mundi Cataractis, supra et subterraneis, earumque principio, elementorum circulatione; ubi eadem occasione Aestus maris reflui vera ac genuina causa asseritur, nec-non terrestri ac primigenio paradiso locus situsque verus in Palestina restituitur, in Tabula chorographica ostenditur, et contra Utopios, Indianos, Mesopotamios aliosque asseritur. Auct. M. Joh. Herbinio, Bicinâ-Silesio. Amstelodami, Janssonio-Waesbergios 1678, in 4, Cum frontisp. et figuris. L.

Bibl. Antverp. Tom. II, No 5569. De Bure Bibliogr. Instr. Paris 1674, Vol. de la Jurisprudence No 1436, p. 262.

Hierin op fol. 264 de legende en eene nette afbeelding van den Oldenburgschen drink-hoorn, overtreffende die, welke wij bij K. van Alkemade in zijne »Nederl. Displegtigheden,» Rott. By Phil. Losel, 1732, 2^e D. bl. 427, medegedeeld vinden. Op den titel ziet men het drukkers-merk de Laurier-struik, even zoo als wij dit op bladz. 125 aangaven.

L. ANNÆI SENECAE Tragoediae cum Notis Farnabii. Amst. Ex Officina Janssonio-Waesbergiana, 1678, in 12. Een in koper net gegraveerde titel. Dedicatio. Ad Lectores, et 363 pp. L.

R. NEUHUSII, Icti, Thaliae alcmarianae novissimae lib. III; ed. nova. Amst. Janssonio-Waesbergiana, 1678, pet. in 12.

B. Hulthem. Vol. IV, No 23652.

REGNERI NEUHUSII, Icti, Epistolae familiares. Amst. J. Waesberge, 1678.

ROMANI COLLEGII Soc. Jesu Musæum celeberrimum, cujus magnum antiquariae rei, statuarum, imaginum, picturarumque partem ex legato. Alph. Donini relictum. Ath. Kircherus novis et raris inventis.... instruxit.

Van onder staat:

KIRCHERIANA, Domus, naturae artisque theatrum. Par cui vix alibi cernere posse datur. Amstelodami, Ex officina Janssonio-Waesbergiana, Anno MDCLXXVIII, in folio, met het Ins. de Laurier-struik. L.

Van Anth. Kircher's werk, »Magneticum naturae regnum.» Romæ, 1667, in 4, zegt Brunet Man. T. III, c. 667. »Il y a une édition d'Amsterdam, Jansson. à Waesberge, sans date, pet. in 12.»

ATHANASII KIRCHERI e Soc. Jesu Turris Babel, sive Archontologia Qua Primo Priscorum post diluvium hominum vita, mores rerumque gestarum magnitudo, Secundo Turris fabrica civitatumque exstructio etc. describuntur. Amst., Ex Officina Janssonio-Waesbergiana. Anno 1679, in fol., cum frontispic. et figuris Lairessii, Dedicatio, 219 pp. et Indice. L.

(1) Zie bijlage S.

(2) Idem.

Dit werk wordt voor een van de fraaiste drukken gehouden, die van de pers van Janssonius van Waesberge uitgegaan zijn. Op den titel vindt men het merk de Laurierstruik. De Bibliotheek te Deventer is rijk aan werken van dezen geleerden Jesuit. Zie den Index alphabeticus van den »Catalogus Bibl. publ. Daventriensis." Dav. 1832, welke niet minder dan twintig nummers, alle latijnsche uitgaven, bevat. Zijne Uitgave *Oedipe Egyptien* werd scherp geheld in de »Chevræana ou diverses pensées d'histoire par Mr Chevreau. Amst. chez Thomas Lombrail 1700." 2e Partie, p. 173 & 174.

REIN. NEUHUSII Auriacus, sive Schola Alemariana novissima, in quâ continentur septennii proximi Bella Gallo-Belgica; cum Fasciculo Epigrammatum. Amst., Janssonius Waesberge, 1679, in 12.

Paquet Mém. Tom. II, p. 44.

PHYSIOLOGIA KIRCHERIANA, experim. qua summa argum. multitudine et varietate naturalium rerum scientia per experimenta physica, mathematica etc., comprobatur atque stabilitur, quam ex operibus Athan. Kircheri extrahit Jo. Steph. Kestlerus. (Ins. Typogr.) Amstelodami, ex officina Janssonio-Waesbergiana, Anno c^ol^oo^oclxxx, in fol. Dedic. Præf. 248 pp., Index et frontispice.

L.

C. Bibl. Dav. N° 1033.

NIEUWE EN BEKNOPTTE uytbeeldinge en vertooninge des gantschen Aerdbodems, getrocken uyt de oude en de nieuwe vermaerste en beroemste Aerdtsbeschrijvers, uytgebeeld en vertoond in meer als 200 Landkaerten, door J. J. v. W. (Joannes Janssonius van Waesberge) t' samen gebracht en uytgegeven. Amsterdam 1680, in 4.

Corn. van Beughem teekent deze uitgave in zijne »Bibliographia Mathem. et artif. novissim. perpetuo continuanda etc. Amst. apud Janssonio-Waesbergios 1688, in 12", bl. 456 aan, en voegt er bij:

Heeft mede uytgegeven de nr(a)volgende PASKAERT-BOECKJES.

Een voor diegene, die de Oostzee bevaren in 7 Caerten.

Een voor die na Moscovien en Groenlandt willen, in 4 Caerten.

Een voor diegene die de West beseylen, in 12 Caerten.

Een voor de Guineesche en Angolaes Handelaers, in 9 Caerten.

Een voor de Oost-Indisch vaerders, in 10 Caerten.

Een voor de West-Indisch vaerders, in 9 Caerten.

Alle welcke Paskaert-boeckjens bestaen, uyt de aldernieuwste en correckste Paskaerten van vele ervaren Liefhebbers der Navigatie geapprobeert, oock ten dele nagesien. Amsterdam 1670, in fol.

LE SECRÉTAIRE critique du S(ieur) B. P(ielat) dit du Tonquier. Amsterdam, Waesberg (sic) 1680, in 12.

Santander Cat. Tom. II, p. 342.

NOMENCLATURE NOUVELE, (en François et en Flamend), Contenant plus de 2000 mots, mis par Alphabet en chaque chapitre, pour le soulagement de la mémoire, & à chaque mot on void s'il est masculin ou féminin ou commun, par m. f. c. ou par l'augmentation du féminin.

NIEUWE VOCABULARIUM, (zijnde het Hollandsch over het Fransch). Houdende enz. t'Amsterdam, by Johannes Waesberg (sic), Boeckverkooper op 't Water in de Pascaert, zonder jaartal, kl. in 8, 40 bladz. L.

Dit Fransch en Hollandsch Vocabularium, dat bij mij onder eene afzonderlijke paginatie achter de Anti-grammaire van B. Pielat gebonden is, moet welligt tot de uitgave van l'Anti-grammaire van 1681, gebragt worden.

Het: in de Pascaert toont op nieuw de betrekking aan, die er tusschen Janssonius van Waesberge en Jan Janssen bestond. De Biblia D. Mart. Lutheri. (Zie Lelong bl. 679). Amsterdam, bij Jan Janssen, A^o 1633, 8°, heeft mede: in de Paskaert. Zoo ook heeft een werkje in 4, dat voorkomt in den catal. van de Bibliotheek te Deventer, N° 73, Jan Jansz. Boekverk. op 't Water in de Pascaert. 1623.

A. DE HEIDE nieuw licht des Apothekars, beneffens eenige Ontleed-, Genees- en Heelkundige waarnemingen, verzeld met een vertoog over de onzekerheit der Piskijkerij en bedriegelijckheit der Piskijkereen, met pl. 1682. Amsterdam, Waesberge, (sic), in 8.

N. Arr.

Bladz. 125 heb ik dit boekske als in 1662 uitgegeven opgeteekend; aldus staat het aangeteekend bij Arrenberg Naam-register, 2e Druk, welke uitgave ik steeds aanhaalde. Dit zal echter aldaar eene drukfout zijn.

GAZOPHYLACIUM linguae Persarum, triplici linguarum clavi italicae, latinae, gallicae, nec non specialibus praeceptis ejusdem linguae reseratum. Authore P. Angelo, à S. Joseph (de Labrosse). Amstelodami ex offic. Janssonio-Waes-

bergiana. 1684. Cum Privilegio Regis Christianissimi, in fol. L.

B. Hulthem, Vol. II, No 10168.

Brunet Man. T. III, c. 719.

„Quoi qu'il soit défiguré par de nombreuses inexactitudes, cet ouvrage a été utile. Les ex. en sont peu communs." Op den titel prijkt de Laurierstruik, en voor het geheele werk een fraai gegraveerd frontispice.